

Κατευθυντήριες οδηγίες για την ανάπτυξη σχολικής πολιτικής για την εμπλοκή γονέων ΥΤΧ στην εκπαιδευτική διαδικασία

Funded by the Asylum, Migration
and Integration Fund (AMIF)
of the European Union

This publication has been produced with the financial support of the Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF) of the European Union. The content of this publication, represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	3
2. Γονεϊκή εμπλοκή	4
2.1. Ορισμός της γονεϊκής εμπλοκής	4
2.2. Σπουδαιότητα της γονεϊκής εμπλοκής	6
2.3. Δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ	9
3. Ανάπτυξη σχολικής πολιτικής για την εμπλοκή γονέων ΥΤΧ στην εκπαιδευτική διαδικασία	10
3.1. Γενικές Κατευθυντήριες Οδηγίες	10
3.2. Ειδικές Κατευθυντήριες Οδηγίες	15
4. Πλατφόρμα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης	21
4.1. Πληροφορίες για τους γονείς των καθοδηγούμενων και των καθοδηγητών/ριών ...	23
5. Συμπέρασμα	28

1. Εισαγωγή

Εδώ και αρκετά χρόνια, μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες είναι η ένταξη των παιδιών Υπηκόων Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ) στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής και η στήριξή τους προκειμένου να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες τους. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν υιοθετηθεί ποικίλες στρατηγικές που δεν απευθύνονται αποκλειστικά και μόνο σε μαθητές/ήτριες ΥΤΧ, ενώ παράλληλα έχουν αναπτυχθεί συμπεριληπτικές πρακτικές που μπορούν να ωφελήσουν όλους/ες ανεξαιρέτως τους/τις μαθητές/ήτριες. Ορισμένα από τα εμπόδια που έχει διαπιστωθεί ότι δυσχεραίνουν την ομαλή ένταξη των μαθητών/ριών ΥΤΧ στην εκπαίδευση είναι τα εξής:

- Περιορισμένο πεδίο της αρχικής αξιολόγησης
- Τοποθέτηση μαθητών/ριών ΥΤΧ σε λάθος τάξη
- Διδασκαλία της γλώσσας της χώρας υποδοχής χωρίς να έχει προσαρμοστεί στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών/ριών ΥΤΧ
- Ανεπαρκής μαθησιακή υποστήριξη
- Έλλειψη κοινωνικής και συναισθηματικής υποστήριξης
- Εκπαιδευτικοί που δεν έχουν επιμορφωθεί ή/και δεν έχουν λάβει υποστήριξη σε θέματα διαχείρισης της ποικιλομορφίας στην τάξη
- Ελλιπής συνεργασία οικογένειας μαθητή/ήτριας ΥΤΧ-σχολείου

Το έργο “Promoting Meaningful Integration of 3rd Country National Children to Education” (IntegratEd) με την υποστήριξη του Προγράμματος του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (Asylum, Migration and Integration Fund-AMIF) της Ευρωπαϊκής Ένωσης στοχεύει στην αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων και «στην ενίσχυση της συμμετοχής των νεοαφιχθέντων παιδιών υπηκόων τρίτων χωρών (ΥΤΧ) στην εκπαίδευση και στην καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος των παιδιών ΥΤΧ στο σχολικό περιβάλλον στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία και την ΕΕ γενικότερα». Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω της δημιουργίας ενός Μοντέλου Εκπαιδευτικής Υποστήριξης, το οποίο θα

παρέχει στους/στις μαθητές/ήτριες ΥΤΧ ακαδημαϊκή υποστήριξη, θα προωθεί την ένταξή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής και θα συμβάλλει στην καταπολέμηση των διακρίσεων που βιώνουν αυτά τα παιδιά. Επιπλέον, όσον αφορά τους γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ, το εν λόγω Μοντέλο θα ενισχύσει την εμπλοκή τους τόσο στην εκπαίδευση όσο και στη σχολική ζωή των παιδιών τους. Ωστόσο, για να στεφθεί με επιτυχία η προσπάθεια ενίσχυσης της γονεϊκής εμπλοκής, θα πρέπει τα σχολεία που φιλοξενούν μαθητές/ήτριες ΥΤΧ να έχουν καταρτίσει ένα σχέδιο δομημένης και οργανωμένης πολιτικής που θα διευκολύνει και θα ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή των γονέων ΥΤΧ στα σχολικά δρώμενα.

Σκοπός του παρόντος εγγράφου είναι να προσφέρει στα σχολεία ένα σύνολο κατευθυντήριων οδηγιών για να τα βοηθήσει αφενός να αναπτύξουν μία πολιτική κατάλληλη για την υποδοχή μαθητών/ριών ΥΤΧ και αφετέρου να προσελκύσουν μεγαλύτερη συμμετοχή εκ μέρους των γονέων τους. Αρχικά, περιγράφει πόσο θετικά επηρεάζει η συμμετοχή των γονέων ΥΤΧ στη σχολική κοινότητα τις σχολικές επιδόσεις των παιδιών τους. Έπειτα, προτείνει ένα σύνολο γενικών και ειδικών κατευθυντήριων οδηγιών που θα μπορούσαν κάλλιστα να ενσωματώσουν τα σχολεία στην πολιτική που ακολουθούν. Τέλος, παρουσιάζει τη διαδικτυακή Πλατφόρμα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης, η οποία δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου IntergratEd με στόχο την ενίσχυση της εμπλοκής των γονέων μαθητών ΥΤΧ στη σχολική ζωή των παιδιών τους.

2. Γονεϊκή εμπλοκή

2.1. Ορισμός της γονεϊκής εμπλοκής

Ο ρόλος της γονεϊκής εμπλοκής ή ανάμειξης στην εκπαίδευση των παιδιών θεωρείται γενικά πολύ σημαντικός για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Σύμφωνα με τον Althoff (2010¹), η γονεϊκή εμπλοκή μπορεί να οριστεί ως η ποσοτική συμμετοχή του γονέα σε ό,τι σχετίζεται με τη σχολική εκπαίδευση και την υπόλοιπη ζωή του παιδιού του. Άλλοι ερευνητές ορίζουν τη γονεϊκή εμπλοκή ως τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται μεταξύ ενός γονέα και του παιδιού του ή μεταξύ ενός γονέα και των εκπαιδευτικών του παιδιού του στο σχολείο, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στη σχολική επιτυχία και την πρόοδο του παιδιού (Abdullah, Seedee, Alzaidiyeen, Al-Shabatat, Alzeydeen & Al-Awabdeh, 2011²).

Με βάση τους παραπάνω ορισμούς, η γονεϊκή εμπλοκή εκδηλώνεται στο σπίτι και στο σχολείο σε καθημερινή βάση. Στο σπίτι, οι γονείς μπορούν να διευκολύνουν τη μάθηση του παιδιού τους βοηθώντας το και ελέγχοντας τις σχολικές εργασίες που του έχουν ανατεθεί για το σπίτι. Ακόμη, μπορούν να το ενθαρρύνουν, να διαμορφώνουν έναν κατάλληλο χώρο για μελέτη και γενικά, να αποτελούν υγιή πρότυπα συμπεριφοράς. Στο σχολείο, οι γονείς μπορούν να αναπτύξουν επικοινωνιακή επικοινωνία με τους/τις εκπαιδευτικούς, να παρακολουθούν και να συμμετέχουν ενεργά στην προετοιμασία σχολικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων, καθώς και να βοηθούν σε διοικητικά ζητήματα του σχολείου.

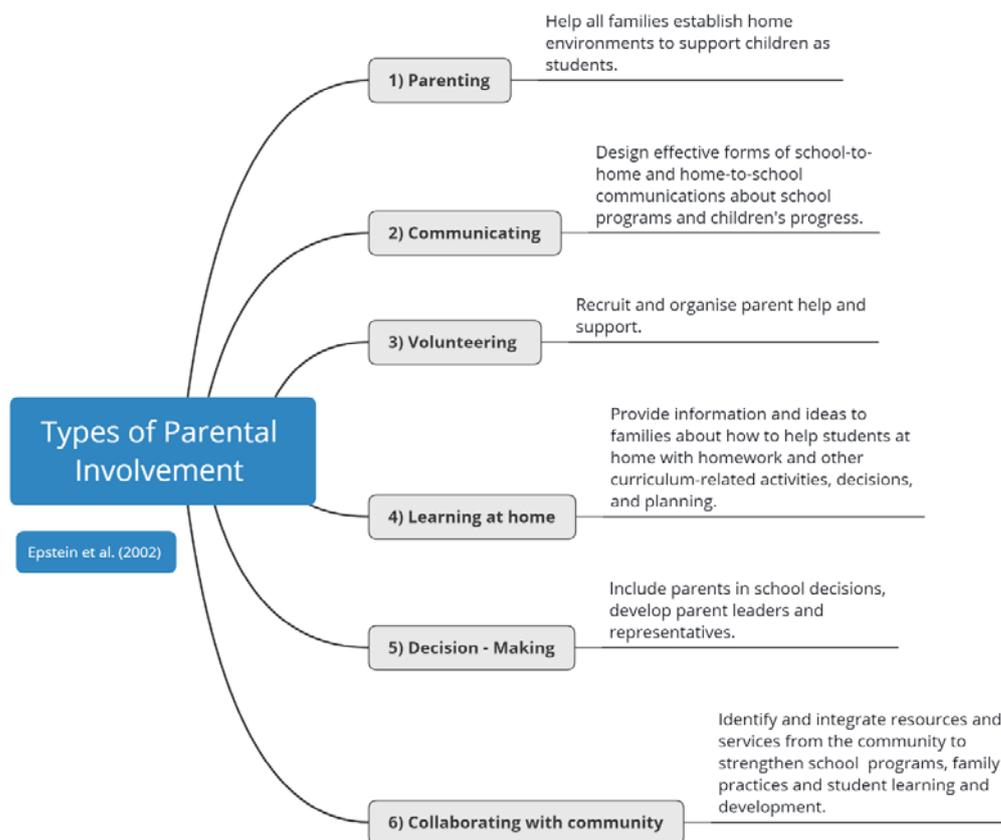
Ωστόσο, για να επιφέρει θετικά αποτελέσματα η γονεϊκή εμπλοκή θα πρέπει η σχέση μεταξύ γονέων και σχολείου να είναι αμφίδρομη, δηλαδή να καταβάλλονται προσπάθειες και από τις δύο πλευρές. Οι Epstein et al. (2002)³, κορυφαίοι ερευνητές σε αυτό τον τομέα, εντόπισαν έξι τρόπους γονεϊκής εμπλοκής που μπορεί να ενισχύσει το σχολείο και μάλιστα αποδείχθηκαν πιο αποτελεσματικοί σε σχέση με τα πολυάριθμα ευρήματα της έρευνας που διεξήγαγαν. Οι έξι αυτοί τρόποι είναι οι ακόλουθοι: 1) Άσκηση του γονεϊκού ρόλου, 2) Επικοινωνία, 3) Εθελοντισμός, 4) Μάθηση στο σπίτι, 5) Λήψη αποφάσεων και 6) Συνεργασία με

---

¹ Althoff, R. 2010. *Dysregulated children reconsidered*. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 49(4), 302–305. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2010.02.003>

² Abdullah AGK, Seedee R, Alzaidiyeen NJ, Al-Shabatat A, Alzeydeen HK & Al-Awabdeh AH 2011. *An investigation of teachers' attitudes towards parental involvement*. Educational Research, 2(8):1402–1408. Available at: <https://www.interesjournals.org/articles/aninvestigation-of-teachers-attitudes-towardsparental-involvement.pdf>.

την κοινότητα. Η Εικόνα 1 αποτυπώνει τις μορφές γονεϊκής εμπλοκής των Epstein et al. και την επεξήγηση κάθε κατηγορίας.

Εικόνα 1: Μορφές της Γονεϊκής Εμπλοκής, Epstein et al. (2002)³

2.2. Σπουδαιότητα της γονεϊκής εμπλοκής

Εκτός από τον/τη διευθυντή/ύντρια του σχολείου, τους/τις εκπαιδευτικούς και το σχολικό προσωπικό, οι γονείς και η οικογένεια ενός/μίας μαθητή/ήτριας θεωρούνται εξίσου μέλη της σχολικής κοινότητας. Η γονεϊκή εμπλοκή εκλαμβάνεται ως μία μορφή κοινωνικού κεφαλαίου⁴, π.χ. συμμετοχή σε δίκτυα με

³ Epstein, J. L., Sanders, M. G., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N. R., & Van Voorhis, F. L. (2002). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Corwin

⁴ Hill, N. E., & Taylor, L.C. (2004). *Parental school involvement and children's academic achievement: pragmatics and issues*. *Current Directions in Psychological Science*, 13(4), 161–164

κοινές νόρμες, αξίες και κατανόηση που διευκολύνει τη συνεργασία στο εσωτερικό ή μεταξύ ομάδων⁵. Οι γονείς, εκ φύσεως, αναλαμβάνουν έναν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στη διαμόρφωση της εκπαίδευσης και του περιβάλλοντος που θα παρέχουν στο παιδί από τη αρχή της ζωής του. Η εμπλοκή των γονέων στο σχολείο, τη σχολική κοινότητα και τις ακαδημαϊκές επιδόσεις του παιδιού τους έχει θετικά αποτελέσματα στο παιδί, τον εαυτό τους καθώς και στη σχολική κοινότητα. Μεγάλος αριθμός ερευνών έχει πραγματοποιηθεί για τον εντοπισμό των παραγόντων που επηρεάζονται θετικά από την υψηλή γονεϊκή εμπλοκή. Ενδεικτικά, μερικά από τα αποτελέσματα της αυξημένης γονεϊκής εμπλοκής για τα παιδιά και τους γονείς είναι τα εξής:

Παιδιά και έφηβοι/ες⁶:

- Υψηλότερες σχολικές επιδόσεις ανεξαρτήτως της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης, της φυλής, της εθνότητας ή του μορφωτικού επιπέδου της οικογένειας·
- Βελτίωση των ποσοστών σχολικής παρακολούθησης·
- Βελτίωση της συμπεριφοράς στο σπίτι και το σχολείο·
- Βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων και καλύτερη προσαρμογή στο σχολείο, και
- Αύξηση των κινήτρων για μάθηση και των μελλοντικών φιλοδοξιών των εφήβων.

Γονείς⁷:

- Αύξηση των αλληλεπιδράσεων και των συζητήσεων με τα παιδιά και μεγαλύτερη συμμετοχή σε ζητήματα που αφορούν την ανάπτυξή τους·

⁵ OECD (2001), *The Well-Being of Nations: The Role of Human and Social Capital*, OECD, Paris.

⁶ Henderson, A., & Mapp, K. L. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement. Annual synthesis*. Austin, TX: National Center for Family and Community Connections with Schools, Southwest Educational Development Laboratory

⁷ Sapungan, G. & Sapungan, R. (2014). *Parental Involvement in Child's Education: Importance, Barriers and Benefits*. *Asian Journal of Management Sciences & Education*. Vol.3 No. 2. 42-48.

- Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης στην άσκηση του γονεϊκού ρόλου και βελτίωση των δεξιοτήτων λήψης αποφάσεων·
- Μεγαλύτερη επίγνωση της προόδου του παιδιού, του ρόλου του/της εκπαιδευτικού, του αναλυτικού προγράμματος και των σχολικών πολιτικών·
- Βελτίωση της αντίληψης που έχουν οι γονείς για το σχολείο και ανάπτυξη ισχυρότερων δεσμών με τη σχολική κοινότητα, και
- Απόκτηση νέων δεξιοτήτων και κοινωνικών επαφών.

Παράλληλα, η γονεϊκή εμπλοκή μπορεί να καταστεί ωφέλιμη τόσο για τους/τις εκπαιδευτικούς όσο και για το σχολείο του παιδιού. Μία περισσότερο ολιστική αντιμετώπιση των αναγκών του παιδιού μπορεί να επιτευχθεί μέσω της αμφίδρομης επικοινωνίας γονέων και εκπαιδευτικών. Πιο συγκεκριμένα, μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες και σταδιακά να βελτιώσουν τη μεταξύ τους συνεργασία με στόχο την υιοθέτηση μίας εξατομικευμένης προσέγγισης για κάθε παιδί σε θέματα μάθησης και συμπεριφοράς και έτσι, να αποφύγουν πιθανές παρεξηγήσεις. Ακόμη, το σχολείο μπορεί να ωφεληθεί συνολικά από τη γονεϊκή εμπλοκή, διότι αποκτά καλύτερη κατανόηση του μαθητικού πληθυσμού και συγχρόνως αναπτύσσει στενότερη επικοινωνία με τις οικογένειες των μαθητών/ριών. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί μέσω της δημιουργίας διαύλων επικοινωνίας μεταξύ του σχολικού προσωπικού και των γονέων των μαθητών/ριών, μπορούν να λάβουν περαιτέρω στήριξη στις στρατηγικές που χρησιμοποιούν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν, καθώς και να τονώσουν το ηθικό τους ως επαγγελματίες. Η μεγαλύτερη εμπλοκή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους μπορεί να βοηθήσει τόσο τους ίδιους όσο και τους/τις εκπαιδευτικούς να εκπληρώσουν τον ρόλο που έχουν αναλάβει σε κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σεβασμού. Ωστόσο, η δημιουργία μίας ασφαλούς ζώνης μεταξύ των δύο αυτών πλευρών παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες για καθεμία χωριστά.

2.3. Δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ

Αν και η αξία της εμπλοκής των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους έχει αναγνωριστεί εδώ και πολλά χρόνια, η ικανότητα των γονέων να εμπλακούν σε αυτή διαφέρει ανάλογα με την κοινωνική τάξη, τη φυλή, την εθνότητα, το φύλο και το μεταναστευτικό καθεστώς τους⁸. Ειδικότερα, οι γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ αντιμετωπίζουν πολλά και διάφορα εμπόδια σε ό,τι αφορά την πρόσβαση των παιδιών τους στην εκπαίδευση (π.χ. ισχύοντες κανονισμοί παραμονής και δικαίωμα εγγραφής στο σχολείο), πόσο μάλλον σε ό,τι σχετίζεται με την εμπλοκή τους στη σχολική κοινότητα και τη σχολική ζωή των παιδιών τους. Μερικά από τα εμπόδια⁹ που αντιμετωπίζουν εξ αρχής οι γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ και τα οποία παρακωλύουν περαιτέρω την ικανότητά τους να εμπλακούν στη σχολική κοινότητα είναι τα εξής:

- Γλωσσικά εμπόδια
- Οικονομικά εμπόδια
- Νομικά εμπόδια και γραφειοκρατία
- Ψυχολογικές προκλήσεις
- Κίνδυνος να υποστούν διακρίσεις
- Πολιτισμικές διαφορές – Επιπολιτισμικό στρες (άγχος προσαρμογής)
- Έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης
- Έλλειψη διαθεσιμότητας λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων
- Έλλειψη ποιοτικής κατοικίας

⁸ Beauregard F., Petrakos H., and Dupont A. (2014). Family-school partnerships: Practices of immigrant parents in Quebec, Canada. *School Community Journal* 24(1): 177- 210

⁹ Ennab F. (2017) *Being involved in Uninvolved Contexts: Refugee Parent Involvement in Children's Education*. Canadian Centre for Policy Alternatives. Available at: https://www.policyalternatives.ca/sites/default/files/uploads/publications/Manitoba%20Office/2017/04/Refugee_parent_involvement.pdf

- Ανεπαρκές (ενδεχομένως) επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά τα παιδιά τους στις σχολικές εργασίες για το σπίτι.
- Έλλειψη σχολικής υποστήριξης

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα οφέλη της γονεϊκής εμπλοκής στην εκπαίδευση των παιδιών και την πιθανή αύξηση που μπορεί να επιφέρει στο κοινωνικό κεφάλαιο, οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και τα σχολεία οφείλουν να ενισχύσουν την εμπλοκή γονέων ΥΤΧ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η γονεϊκή εμπλοκή μπορεί να θεωρηθεί ως ένα μέσο με τη βοήθεια του οποίου οι οικογένειες μεταναστών και προσφύγων θα προσεγγίσουν περισσότερο την κοινωνία και την κουλτούρα της χώρας υποδοχής. Επιπρόσθετα, οι γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ μπορούν να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη σχολική κοινότητα και να επωφεληθούν τόσο ως μεμονωμένα άτομα όσο και ως γονείς, καθώς και να επηρεάσουν θετικά τις σχολικές επιδόσεις των παιδιών τους και την προσαρμογή τους στη νέα χώρα που ζουν. Επομένως, η γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση μπορεί κάλλιστα να αποτελέσει ένα μέσο ενδυνάμωσης των γονέων των μαθητών/ριών ΥΤΧ.

3. Ανάπτυξη σχολικής πολιτικής για την εμπλοκή γονέων ΥΤΧ στην εκπαιδευτική διαδικασία

3.1. Γενικές Κατευθυντήριες Οδηγίες

Ένα σχολείο για να σχεδιάσει και να εφαρμόσει μία πολιτική με στόχο την αύξηση της εμπλοκής των γονέων των μαθητών/ριών ΥΤΧ, θα πρέπει να θεωρήσει τη γονεϊκή εμπλοκή ως **διαδικασία** και **όχι ως γεγονός**. Η γονεϊκή εμπλοκή αποτελεί μία δυναμική διαδικασία, η οποία απαιτεί προσπάθεια, συνέπεια και στήριξη εκ μέρους όλου του σχολικού προσωπικού σε συνεργασία με τις

οικογένειες των μαθητών/ριών. Τα οφέλη που θα αποφέρει στους/στις μαθητές/ήτριες, τους γονείς και τους/τις εκπαιδευτικούς θα γίνουν αντιληπτά κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Οι γενικές κατευθυντήριες οδηγίες που ακολουθούν στηρίζονται στις έξι (6) μορφές γονεϊκής εμπλοκής¹⁰ που προαναφέρθηκαν στην ενότητα 2.1 του παρόντος εγγράφου σε συνδυασμό με το έργο του Hamilton (2004)¹¹ για την γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση προσφύγων. Απευθύνονται σε διευθυντές/ύντριες και προσωπικό σχολικών μονάδων. Πιο συγκεκριμένα:

1. *Άσκηση του γονεϊκού ρόλου* → *Βοηθήστε όλες τις οικογένειες να διαμορφώσουν στο σπίτι ένα περιβάλλον που θα ευνοεί τη μάθηση των παιδιών τους.*
  - Κατανοήστε τις ανάγκες των οικογενειών ΥΤΧ, τις προηγούμενες εμπειρίες, τους γονεϊκούς ρόλους και τις επιθυμίες τους.
  - Δώστε στους γονείς σαφείς κατευθυντήριες οδηγίες για να τους βοηθήσετε να δημιουργήσουν ένα υγιές περιβάλλον μάθησης στο σπίτι, το οποίο υποστηρίζει: (α) την ανάγκη των παιδιών και των εφήβων για ξεκούραση, (β) τη σημασία ενός καλού πρωινού, (γ) τη διαμόρφωση ενός ήσυχου χώρου μελέτης και (δ) την παροχή επαρκούς χρόνου για μελέτη.
  - Ενημερώστε τους γονείς σχετικά με τον γονεϊκό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία και συναφή εκπαιδευτικά προγράμματα που ενδέχεται να διοργανώνουν φορείς της τοπικής κοινότητας ή το ίδιο το σχολείο που φοιτά το παιδί τους.
  - Δώστε στους γονείς τα στοιχεία επικοινωνίας επαγγελματιών από τον χώρο της εκπαίδευσης, όπως εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής και

¹⁰ Epstein, J. L., Sanders, M. G., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N. R., & Van Voorhis, F. L. (2002). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Corwin

¹¹ Hamilton, R. (2004) Schools, teachers and education of refugee children, in: R. Hamilton and D. Moore (eds) *Educational Interventions for Refugee Children* (London: RoutledgeFalmer)

ψυχολόγων που στο παρελθόν έχουν εργαστεί με μετανάστες και πρόσφυγες.

- Δώστε τη δυνατότητα σε όλες τις οικογένειες να μοιραστούν μαζί σας πληροφορίες σχετικά με την άσκηση του γονεϊκού ρόλου και τις συναφείς καλές πρακτικές που ακολουθούν.
- Βεβαιωθείτε ότι οι πληροφορίες και οι κατευθυντήριες οδηγίες που δίνετε στους γονείς είναι χρήσιμες, κατανοητές από όλους/ες τους/τις εμπλεκόμενους/ες και ότι σχετίζονται άμεσα με τη σχολική ζωή των παιδιών τους.

2. *Επικοινωνία* → *Αναπτύξτε αποτελεσματικούς τρόπους επικοινωνίας οικογένειας και σχολείου για την ενημέρωση των γονέων τόσο για τα σχολικά προγράμματα όσο και για την πρόοδο των παιδιών τους.*

- Δημιουργήστε διαύλους επικοινωνίας με τους γονείς με τη βοήθεια διαπολιτισμικών μεσολαβητών, οι οποίοι γνωρίζουν σε βάθος και κατανοούν το πολιτισμικό υπόβαθρο και τη σχολική κουλτούρα των οικογενειών μεταναστών/προσφύγων.
- Δημιουργήστε μία ηλεκτρονική πλατφόρμα που θα παρέχει πληροφόρηση και όλο το εκπαιδευτικό υλικό, αν είναι εφικτό, στις μητρικές γλώσσες των γονέων ΥΤΧ.
- Ενημερώστε τους γονείς σχετικά με τον κανονισμό του σχολείου καθώς και με το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα.
- Δώστε απαντήσεις στις συχνές ερωτήσεις που αφορούν τη σχολική φοίτηση σε όλους τους γονείς.
- Παρουσιάστε παραδείγματα σημειωμάτων που μπορούν να χρησιμοποιούν οι γονείς για να επικοινωνούν με τους/τις εκπαιδευτικούς εάν παιδί τους χρειαστεί πρωινή φύλαξη στο σχολείο ή εάν καθυστερήσει να μεταβεί στο σχολείο για κάποιο σοβαρό λόγο, όπως επίσης σε περίπτωση ασθένειας ή εάν οι ίδιοι επιθυμούν να προγραμματίσουν συνάντηση με τον/την εκπαιδευτικό.

3. *Εθελοντισμός → Ενισχύστε την εθελοντική γονεϊκή εμπλοκή.*

- Οργανώστε εθελοντικές δράσεις με τη συμμετοχή γονέων που διαθέτουν διάφορες δεξιότητες και ταλέντα και επιθυμούν να τις/τα μοιραστούν με τους υπόλοιπους γονείς της σχολικής κοινότητας.
- Δημιουργήστε ένα δίκτυο γονέων που θα είναι πρόθυμοι να μιλήσουν στους/στις εκπαιδευτικούς και τους άλλους γονείς για την εθνική τους κουλτούρα και τις εμπειρίες που έχουν βιώσει στο παρελθόν.
- Διευκολύνετε την επικοινωνία μεταξύ των γονέων κοινοποιώντας πληροφορίες για τη διοργάνωση συναντήσεων με τους γονείς κάθε τάξης ή και διαφόρων τάξεων προκειμένου να γνωριστούν καλύτερα μεταξύ τους.
- Λάβετε σοβαρά υπόψη τις πολιτισμικές διαφορές και τις ιδιαίτερες ανάγκες των γονέων αναφορικά με την εμπλοκή τους σε τέτοιου είδους δραστηριότητες.
- Οργανώστε εθελοντικές δράσεις με ευέλικτο πρόγραμμα και πολλές επιλογές για να ενθαρρύνετε τη συμμετοχή των εργαζόμενων γονέων.

4. *Μάθηση στο σπίτι → Δώστε πληροφορίες και ιδέες στους γονείς για το πώς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους με τις σχολικές εργασίες και λοιπές δραστηριότητες και αποφάσεις που σχετίζονται με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.*

- Δώστε χρήσιμες πληροφορίες για την πολιτική του σχολείου ως προς τις κατ' οίκον εργασίες για κάθε τάξη.
- Προτείνετε κοινές δραστηριότητες στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι μαθητές/ήτριες με τους γονείς τους και στη συνέχεια, μπορούν να τις παρουσιάσουν στην τάξη και σε συναντήσεις γονέων.
- Αναθέστε στους/στις μαθητές/ήτριες την ευθύνη να συζητούν με τους γονείς τους για τη μάθηση και την πρόδοό τους μέσω μίας φόρμας

συζήτησης και τήρησης αρχείων (ή ψηφιακής φόρμας), ούτως ώστε να ενημερώνονται άμεσα οι γονείς.

- Εμπλέξτε τους γονείς σε συζητήσεις με τους/τις εκπαιδευτικούς για το πρόγραμμα σπουδών και δραστηριότητες καθορισμού στόχων που αφορούν τα παιδιά τους.

5. *Λήψη αποφάσεων → Ενισχύστε τη συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων για το σχολείο και παρακινήστε τους να γίνουν μέλη του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων.*

- Εκπαιδεύστε τους γονείς των μαθητών/ριών, ούτως ώστε να αναλάβουν την εκπροσώπηση άλλων γονέων και οικογενειών.
- Δημιουργήστε ευκαιρίες και βοηθήστε τους γονείς στην προσπάθειά τους να καταλάβουν ποιες είναι οι ανάγκες άλλων γονέων και οικογενειών.
- Πραγματοποιήστε μία ανάλυση για να εντοπίσετε τις ιδιαίτερες ανάγκες των γονέων ΥΤΧ και παρουσιάστε την στους εκπροσώπους των γονέων ή παρακινήστε τους να διενεργήσουν οι ίδιοι μία τέτοια ανάλυση.

6. *Συνεργασία με την κοινότητα → Εντοπίστε και αξιοποιήστε πόρους και υπηρεσίες της κοινότητας για την ενίσχυση των σχολικών προγραμμάτων, των οικογενειακών πρακτικών, της μάθησης και της προόδου των μαθητών/ριών.*

- Υλοποιήστε εκπαιδευτικά προγράμματα για τους γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ που επιθυμούν να μάθουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής στις εγκαταστάσεις του σχολείου.
- Επικοινωνήστε με τοπικούς οργανισμούς που παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες με στόχο την ένταξη μεταναστών και προσφύγων στις κοινωνίες υποδοχής τους και παράλληλα ενημερώστε τους γονείς ΥΤΧ για τις επιλογές που έχουν στη διάθεσή τους.

- Διαδραματίστε ενεργό ρόλο στη διεύρυνση του δικτύου επαφών των γονέων διοργανώνοντας δραστηριότητες στις εγκαταστάσεις του σχολείου ή της τοπικής κοινότητας.
- Ενημερώστε τους γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ για τις υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης που παρέχει η τοπική κοινότητα.
- Ενημερώστε τους γονείς ΥΤΧ για τα προγράμματα μαθησιακής υποστήριξης και εξωσχολικών, αθλητικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιεί ο δήμος στον οποίο υπάγεται το σχολείο του παιδιού τους.

3.2. Ειδικές Κατευθυντήριες Οδηγίες

Μετά τις γενικές κατευθυντήριες οδηγίες που παρουσιάστηκαν στην ενότητα 3.1., θα συνεχίσουμε προτείνοντας ορισμένες ειδικές κατευθυντήριες οδηγίες, οι οποίες αναφέρονται κατά κύριο λόγο στο σύνολο των πληροφοριών που θα πρέπει οπωσδήποτε να διαβιβαστούν στους γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ και σε όλους τους υπόλοιπους γονείς του σχολείου. Στις περισσότερες χώρες, για την εγγραφή ενός/μίας μαθητή/ήτριας σε σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης απαιτείται η φυσική παρουσία του γονέα/κηδεμόνα στο σχολείο. Επειδή, σε πολλές περιπτώσεις, αυτή είναι η πρώτη συνάντηση και για τις δύο πλευρές, δηλαδή τους γονείς/κηδεμόνες του/της μαθητή/ήτριας και του/της διευθυντή/ύντριας του σχολείου, είναι σημαντικό να αφιερωθούν επαρκής χρόνος και κατάλληλοι πόροι (π.χ. προσωπικό του σχολείου, ειδικοί χώροι υποδοχής κτλ.) με στόχο τη δημιουργία θετικού κλίματος για την ανάπτυξη μίας καλής μεταξύ τους επικοινωνίας. Επομένως, ο/η διευθυντής/ύντρια και οι εκπαιδευτικοί του σχολείου θα πρέπει να είναι προετοιμασμένοι:

- Να δημιουργήσουν μία φιλική και φιλόξενη ατμόσφαιρα για όλες τις οικογένειες:

- Καλωσορίζοντας και χαιρετώντας προσωπικά τους γονείς και τα μέλη κάθε οικογένειας,
    - o π.χ. μπορείτε να συστηθείτε και να πείτε ποιος είναι ο ρόλος σας στο σχολείο. Μην εκπλαγείτε αν κάποιος από τους γονείς δεν σας κοιτάζει στα μάτια, όταν μιλάτε, ή δεν κάνει χειραψία. Μία απλή υπόκλιση αρκεί ως ένδειξη σεβασμού και τρόπος χαιρετισμού σε ορισμένες κουλτούρες.
  - Μιλώντας αργά και χρησιμοποιώντας προτάσεις με απλή σύνταξη, ούτως ώστε να είναι κατανοητές σε περίπτωση που οι γονείς δεν μιλούν καλά την επίσημη γλώσσα της χώρας υποδοχής (βλέπε παρακάτω «Να παρέχουν μετάφραση»), αποφεύγοντας τη χρήση αργκό και τις διαλεκτικές εκφράσεις, και
  - Καλώντας έναν διαπολιτισμικό μεσολαβητή (αν είναι εφικτό) για να διευκολύνει τον εγκλιματισμό τους στο νέο σχολικό περιβάλλον.
- Να παραγάγουν ενημερωτικό υλικό σχετικά με:
- Τον τρόπο λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας υποδοχής (βλέπε την επίσημη ιστοσελίδα του έργου IntegratEd στο: <https://ecourse.integrated-project.eu/educational-information-section/> or <http://parenthelp.eu>).

Τα εκπαιδευτικά συστήματα διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό όχι μόνο από τη μία χώρα στην άλλη, αλλά μερικές φορές ακόμη και στο εσωτερικό της ίδιας χώρας (π.χ. στη Γερμανία υπάρχουν 16 διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα). Εκτός από αυτό, οι περισσότεροι γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ χρησιμοποιούν την προσωπική τους εμπειρία από τη φοίτηση στο σχολείο ως τη μοναδική πηγή γνώσης και αγνοούν όλες τις αλλαγές που έχουν επέλθει σε αυτό το μεσοδιάστημα, για να μην αναφέρουμε το ενδεχόμενο να πήγαν σχολείο σε χώρα διαφορετική της χώρας υποδοχής ή να έλαβαν ελάχιστη ή καθόλου σχολική εκπαίδευση. Οι γνώσεις που οι εκπαιδευτικοί θεωρούν δεδομένες σε καθημερινή βάση μπορούν να

προκαλέσουν παρανοήσεις και συγκρούσεις. Για τον λόγο αυτό, ορισμένα βασικά σημεία θα πρέπει να διευκρινιστούν στους γονείς των μαθητών/ριών ΥΤΧ. Πριν όμως από αυτό, θα πρέπει να προηγηθεί μία φάση αναστοχασμού ως προς τις πιθανές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ άλλων ξένων εκπαιδευτικών συστημάτων και ιδανικά, μία συζήτηση με μέλη ποικίλων πολιτισμικών κοινοτήτων για την επιλογή σχετικών και κατανοητών πληροφοριών που θα συμπεριληφθούν σε φυλλάδια, ιστοσελίδες, εφαρμογές για το κινητό (apps), όπως:

- Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας υποδοχής (βαθμίδες, τάξεις και αντίστοιχες ηλικίες των μαθητών/ριών)
Επεξηγήστε τους σχετικούς όρους, αλλά αν αυτό προκαλεί σύγχυση, αναφερθείτε στην ηλικία των μαθητών/ριών ανά τάξη.
Παράδειγμα: Η Β΄ τάξη του πρώτου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνασίου) στην Αυστρία αντιστοιχεί στη ΣΤ΄ τάξη της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (Δημοτικού) σε πολλές άλλες χώρες και αφορά μαθητές/ήτριες ηλικίας 12-13 ετών.
- Η αξιολόγηση και τα κριτήρια για την προαγωγή του/της μαθητή/ήτριας στην επόμενη τάξη.
Αναφέρετε την αριθμητική ή την περιγραφική βαθμολογία των μαθημάτων που συνυπολογίζονται για την εξαγωγή του μέσου όρου, τις διδακτικές περιόδους (π.χ. τρίμηνα, τετράμηνα) κτλ.
Απαριθμήστε τρόπους με τους οποίους ένας/μία μαθητής/ήτρια μπορεί να πάρει καλούς βαθμούς στον έλεγχο προόδου, π.χ. γραπτή και προφορική εξέταση κάθε μαθήματος κá.
- Οι διάφορες εκπαιδευτικές επιλογές που υπάρχουν για τους/τις μαθητές/ήτριες και πώς μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτές.
Αυτούς του είδους η πληροφόρηση μπορεί να ενδιαφέρει μόνο μαθητές/ήτριες συγκεκριμένης ηλικίας, αλλά η χρονική στιγμή κατά την οποία θα χρειαστεί να ληφθεί η απόφαση ή τα

προπαρασκευαστικά στάδια που θα πρέπει να έχουν προηγηθεί πριν την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης επιλογής διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από το ένα εκπαιδευτικό σύστημα στο άλλο και για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να έχει γνωστοποιηθεί έγκαιρα.

- Το σχολικό ωράριο και οι σχολικές αργίες.
- Το εβδομαδιαίο σχολικό πρόγραμμα και η οργάνωση του χρόνου της μάθησης και της ψυχαγωγίας.
- Η πολιτική του σχολείου για τις κατ' οίκον εργασίες.

Οι εργασίες για το σπίτι αποτελούν μία καλή ευκαιρία για τη συνεργασία των γονέων με τους/τις εκπαιδευτικούς σε πρακτικό επίπεδο. Η πολιτική του σχολείου για τις κατ' οίκον εργασίες θα πρέπει να συζητείται σε συνεργασία με τους/τις μαθητές/ήτριες και τους γονείς τους. Καλό θα ήταν να διευκρινιστεί σε ολόκληρη τη σχολική κοινότητα ποιος είναι ο σκοπός της ανάθεσης εργασιών στους/στις μαθητές/ήτριες για το σπίτι και ποιες είναι οι προσδοκίες ανάλογα με την τάξη που φοιτούν.

- Τις παροχές του σχολείου:
  - Αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών (π.χ. υποχρεωτικά μαθήματα, μαθήματα επιλογής – πότε και πώς τα επιλέγουν κτλ.)
  - Υλικοτεχνικός εξοπλισμός (π.χ. δανειστική βιβλιοθήκη, ψηφιακές συσκευές, υλικά για χειροτεχνίες κτλ.)
  - Εξωσχολικές δραστηριότητες (π.χ. αθλήματα, εκδρομές, θεατρική αγωγή, χορωδία, γλωσσικά μαθήματα κτλ.)
  - Μεσημεριανό γεύμα στο σχολείο, σνακς
  - Ενισχυτική διδασκαλία μετά τη λήξη της σχολικής βάρδιας, βοήθεια στις σχολικές εργασίες
- Τις προσδοκίες που έχει το σχολείο από την/τους οικογένεια/γονείς του/της μαθητή/ήτριας:
  - Συνέπεια και επιμέλεια (π.χ. έγκαιρη άφιξη στο σχολείο, κατάλληλη ένδυση για το σχολείο κτλ.)

- Εξοπλισμός (π.χ. τετράδια, μολύβια, γόμες, αθλητική φόρμα, υλικά για χειροτεχνίες κ.ά.)
  - Βοήθεια των παιδιών στις σχολικές τους εργασίες
  - Μελέτη μαζί με τα παιδιά (στη μητρική τους γλώσσα)
  - Πρότυπα συμπεριφοράς (π.χ. ως προς τη χρήση ψηφιακών συσκευών, τη διατροφή, την άσκηση κτλ.)
- Να παρέχουν μετάφραση:
- Έχοντας προετοιμάσει ενημερωτικό υλικό σε διάφορες ξένες γλώσσες. Αρχικά, θα πρέπει να μάθετε ποιες είναι οι μητρικές γλώσσες των πολυπληθέστερων κοινοτήτων ΥΤΧ στο σχολείο που εργάζεστε. Εφόσον οι γενικές πληροφορίες θα είναι ίδιες για όλα τα σχολεία, η τοπική αρχή πιθανότατα να θελήσει να συνεισφέρει οικονομικά στη μετάφραση ενημερωτικών φυλλαδίων που θα μπορούν να διανεμηθούν σε όλα τα σχολεία των περιοχών που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της. Το μόνο που θα χρειαστεί να προσθέσετε θα είναι ένα απόσπασμα με συγκεκριμένες πληροφορίες για το σχολείο σας. Προσπαθήστε να αναπτύξετε δράσεις συνέργειας με άλλα σχολεία ή/και με την τοπική/περιφερειακή αρχή. Αν χρησιμοποιήσετε μία ιστοσελίδα ή/και μία εφαρμογή για κινητό (app) για την προβολή αυτών των πληροφοριών, ίσως να είναι πιο εύκολο να ενσωματώνετε πιο συχνά όλες τις απαραίτητες αλλαγές. Ακόμη, θα μπορείτε να αποφεύγετε το πέταμα των εντύπων που περιλαμβάνουν πληροφορίες που πλέον δεν ισχύουν, αν και η πείρα δείχνει ότι στους γονείς αρέσει να λαμβάνουν ενημερωτικό υλικό σε έντυπη μορφή. Επομένως, βεβαιωθείτε ότι όλα τα κείμενα διατίθενται και σε μία εκτυπώσιμη μορφή.
  - Αναζητώντας διερμηνείς (είτε κατ' ιδίαν είτε τηλεφωνικώς). Το να μπορείτε να επικοινωνήσετε κατάλληλα και αποτελεσματικά είναι ένα από τα κλειδιά για την επιτυχή εμπλοκή των γονέων ΥΤΧ στην εκπαίδευση των παιδιών τους.

Παράδειγμα: Στην Πορτογαλία, οι διερμηνείς για τις συχνότερα ομιλούμενες γλώσσες διατίθενται μέσω των κέντρων μεταναστών που υπάρχουν σε διάφορα μέρη της χώρας. Εκτός από αυτά, έχουν συσταθεί και τα κέντρα παροχής υπηρεσιών ενιαίας εξυπηρέτησης (One-stop-shops) που ασχολούνται με θέματα πρόσβασης στο σύστημα υγείας ή ένταξης στην αγορά εργασίας. Τα σχολεία μπορούν να απευθυνθούν σε αυτά για να ζητήσουν να παραστούν στις συναντήσεις γονέων-εκπαιδευτικών διερμηνείς ή/και διαπολιτισμικοί μεσολαβητές ή να τους παράσχουν υπηρεσίες μετάφρασης τηλεφωνικώς σε περιπτώσεις που δεν είναι εφικτή η φυσική παρουσία. Βέβαια, ορισμένοι γονείς ΥΤΧ προτιμούν να βοηθούν τα παιδιά τους άλλοι/ες συμμαθητές/ήτριές τους που φοιτούν στο ίδιο σχολείο εδώ και μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και άλλοι εκπαιδευτικοί ή μη διδακτικό προσωπικό. Καλό θα ήταν να μην βασιστείτε αποκλειστικά στους/στις συμμαθητές/ήτριές των παιδιών ΥΤΧ, διότι κάτι τέτοιο μπορεί να τους/τις φέρει σε εξαιρετικά δύσκολη θέση.

- Να οργανώσουν μία «Ημέρα Γνωριμίας» (Open Day) πριν την περίοδο των σχολικών εγγραφών, καθώς έτσι οι οικογένειες ΥΤΧ θα έχουν την ευκαιρία να περιηγηθούν στις κτιριακές εγκαταστάσεις του σχολείου και να γνωρίσουν το σχολικό προσωπικό αλλά και άλλες οικογένειες (π.χ. γονείς και εγγεγραμμένους/ες μαθητές/ήτριες). Παράλληλα, θα έχουν τη δυνατότητα να κάνουν τις ερωτήσεις που θέλουν σε μία πιο χαλαρή ατμόσφαιρα και να σχηματίσουν μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα των παροχών και των απαιτήσεων του συγκεκριμένου σχολείου.
- Να προσκαλέσουν τους/τις γονείς/οικογένειες των μαθητών/ριών που εγγράφηκαν πρόσφατα στο σχολείο πριν την έναρξη του δεύτερου τετραμήνου σε μία ανεπίσημη συνάντηση σε μία αίθουσα του σχολείου, όπου θα επικρατεί φιλική ατμόσφαιρα και θα έχουν τη δυνατότητα να συζητήσουν για τις προσδοκίες που έχουν από το σχολείο και τις

δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση των παιδιών τους.

- Να προγραμματίζουν τακτικές συναντήσεις γονέων για να διευκολύνουν την ομαλή τους ένταξη στις γονεϊκές κοινότητες του σχολείου και να συμβάλουν στην ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των γονέων των μαθητών/ριών.

4. Πλατφόρμα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του έργου IntegratEd, όπως αναφέραμε στην εισαγωγή του παρόντος εγγράφου, έχει αναπτυχθεί η Πλατφόρμα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί εξίσου για την ενίσχυση της γονεϊκής εμπλοκής. Στόχος της Πλατφόρμας είναι να υποστηρίξει τη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης των μαθητών υπηκόων τρίτων χωρών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τη συνεργασία των μελών της σχολικής κοινότητας. Για την ακρίβεια, περιλαμβάνει: (α) ενότητες επαγγελματικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών για την ανάπτυξη διαπολιτισμικών ικανοτήτων, (β) ενότητες για την εκπαίδευση των καθηγητών/ριών που υποστηρίζουν μαθητές/ήτριες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τρίτες χώρες, (γ) μία δωρεάν διαδικτυακή υπηρεσία υποστήριξης μαθητών/ριών ΥΤΧ στις σχολικές εργασίες (homework club), (δ) ένα πολύγλωσσο τμήμα πληροφόρησης σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα κάθε χώρας που συμμετέχει στο πρόγραμμα και (ε) ένα forum που θα διευκολύνει την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ του/των σχολείου/εκπαιδευτικών και των οικογενειών/γονέων των μαθητών ΥΤΧ. Πιο συγκεκριμένα:

Η Πλατφόρμα αποτελείται από τις εξής επιμέρους κατηγορίες:

- Τμήμα εκπαιδευτικής πληροφόρησης
- Υποστήριξη μαθητών με τα μαθήματα
- Μαθήματα:
  - o Αύξηση της διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης
  - o Ενότητα για εκπαιδευτικούς
  - o Ενότητα για καθοδηγητές/ήτριες

Στο Τμήμα Εκπαιδευτικής Πληροφόρησης, οι αναγνώστες/ριες μπορούν να αντλήσουν χρήσιμες πληροφορίες για τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών-εταίρων, δηλαδή της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Ισπανίας. Επιπλέον, αν ενδιαφέρονται να βρουν πληροφορίες για εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών, γενικές υπηρεσίες και θέματα που αφορούν τη γονεϊκή εμπλοκή, μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα ParentHelp (<https://parenthelp.eu/>). Το ενημερωτικό υλικό της εν λόγω ιστοσελίδας διατίθεται στις γλώσσες των πολυπληθέστερων ομάδων μεταναστών/προσφύγων που συναντώνται στις αντίστοιχες χώρες.

Η Υπηρεσία Υποστήριξης Μαθητών με τα Μαθήματα παρέχει στους/στις μαθητές/ήτριες βοήθεια από εθελοντές συνταξιούχους καθηγητές σε απορίες που ενδεχομένως έχουν στις σχολικές τους εργασίες ή σε απορίες που αφορούν γενικά το πρόγραμμα των σπουδών τους. Οι μαθητές/ήτριες, μετά την ολοκλήρωση της εγγραφής τους στην Πλατφόρμα, μπορούν να «ανεβάζουν» άρθρα με ασκήσεις, προτεινόμενες λύσεις και λοιπές απορίες.

Τα Μαθήματα έχουν σχεδιαστεί για να τα παρακολουθήσουν οι συμμετέχοντες/ουσες σύμφωνα με τον δικό τους ρυθμό και ανάλογα με τον ελεύθερο χρόνο που έχουν στη διάθεσή τους. Στοχεύουν να ενισχύσουν τη διαπολιτισμική μάθηση, τον ατομικό αναστοχασμό και την ενδυνάμωση των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, των γονέων και των μαθητών/ριών.

Ένας από τους λόγους στους οποίους αποδίδεται η χαμηλότερη ακαδημαϊκή επίδοση των μαθητών/ριών ΥΤΧ είναι η ανεπαρκής συνεργασία οικογένειας και σχολείου, η οποία συνδέεται άμεσα με την εμπλοκή των γονέων στην

εκπαιδευτική διαδικασία. Επομένως, η Πλατφόρμα θα μπορούσε κάλλιστα να παρουσιαστεί σε γονείς ΥΤΧ και να λειτουργήσει ως συνδετικός κρίκος ανάμεσα στους γονείς, τον/τη μαθητή/ήτρια και το σχολείο.

4.1. Πληροφορίες για τους γονείς των καθοδηγούμενων και των καθοδηγητών/ριών

Για να εισάγετε τους γονείς ΥΤΧ στην Πλατφόρμα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης, το σχολείο θα πρέπει πρώτα να τους ενημερώσει σχετικά με ορισμένες σημαντικές λεπτομέρειες και αρχές που διέπουν το πρόγραμμα καθοδήγησης μαθητών/ριών τρίτων χωρών:

Οι γονείς των καθοδηγούμενων μαθητών/ριών οφείλουν να γνωρίζουν πώς λειτουργεί το εν λόγω πρόγραμμα καθοδήγησης και ειδικότερα:

- Τον σκοπό και το περιεχόμενό του:
  - Ποιος φορέας το υλοποιεί; (π.χ. αρμόδιος φορέας υλοποίησης, υπεύθυνος/η επικοινωνίας κτλ.)
  - Ποιοι είναι οι καθοδηγητές/ήτριες και ποιοι οι επιβλέποντες/ουσες εκπαιδευτικοί; (π.χ. ονοματεπώνυμο, τάξη που παρακολουθούν/διδάσκουν, πρόγραμμα κατάρτισης που έχουν παρακολουθήσει κτλ.)
  - Πού και πότε θα πραγματοποιούνται οι συναντήσεις καθοδήγησης; (Αν όχι εντός της σχολικής μονάδας, δηλώστε τις ημερομηνίες και τις ώρες σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο.)
  - Τι είδους δραστηριότητες θα περιλαμβάνει; (Παραθέστε ενδεικτικά παραδείγματα, δώστε την ευκαιρία στους γονείς να συμμετάσχουν σε μία συνάντηση και φροντίστε να τους ενημερώνετε σε τακτική βάση για την πρόοδο των παιδιών τους.)

- Ποιος είναι ο μηχανισμός υποβολής παραπόνων; (π.χ. σε ποιο άτομο μπορούν να απευθυνθούν σε περίπτωση που έχουν απορίες ή/και παράπονα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα;)
- Τον ρόλο που καλούνται να επιτελέσουν ως γονείς στην ενίσχυση της μάθησης των παιδιών τους σύμφωνα με τις ακόλουθες δεσμευτικές αρχές:

Σχολικό προσωπικό, Καθοδηγητές/ήτριες και Γονείς

Συμμετοχή στην ενίσχυση της μάθησης του παιδιού	Αναγνώριση της αξίας των γνώσεων που καθένας συνεισφέρει στο πρόγραμμα	Συμμετοχή σε διάλογο σχετικά με τη μάθηση του παιδιού	Αμοιβαία συνεργασία για την ενίσχυση της μάθησης του παιδιού	Σεβασμός των αρμοδιοτήτων που έχει αναλάβει ο καθένας και κοινή συμβολή στην ενίσχυση της μαθησης του παιδιού
---	--	---	--	---

- Τον τρόπο με τον οποίο το πρόγραμμα καθοδήγησης συμπληρώνει αυτό τον ρόλο. Πώς θα γίνει αυτό;
  - Εξηγώντας τους τον τρόπο λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας υποδοχής και τις απαιτήσεις του,
  - Βοηθώντας τους σε τομείς που οι ίδιοι οι γονείς παραδέχονται ότι δεν είναι ακόμη αρκετά ικανοί, και
  - Ενισχύοντας την ένταξη των παιδιών και των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

- Τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα καθοδήγησης και ιδίως στη διαπολιτισμική μάθηση.
  - o Τι ευκαιρίες υπάρχουν για να συμμετάσχει κάποιος στη διαδικασία καθοδήγησης;
  - o Πώς και πότε η εθνική κουλτούρα και οι γνώσεις τους μπορούν να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα καθοδήγησης;
- Τον χρόνο που πρέπει να αφιερώσουν τα παιδιά τους στο πρόγραμμα καθοδήγησης αν αποφασίσουν να λάβουν μέρος σε αυτό.
  - o Ας σημειωθεί ότι θα ληφθούν σοβαρά υπόψη τόσο οι πολιτισμικές διαφορές όσο και τα θρησκευτικά πιστεύω των μαθητών/ριών ΥΤΧ.
- Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα:
  - o Βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων στο σχολείο
  - o Διαπολιτισμική μάθηση
  - o Σχολική ένταξη

Για λόγους συμμόρφωσης με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ/GDPR), ο φορέας υλοποίησης του προγράμματος καθοδήγησης μαθητών/ριών ΥΤΧ οφείλει να διανείμει δηλώσεις συγκατάθεσης για τους/τις καθοδηγούμενους/ες και τους γονείς τους καθώς και για τους/τις καθοδηγητές/ήτριες στις οποίες θα λαμβάνονται υπόψη οι παρακάτω παράμετροι σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία σε κάθε χώρα-εταίρο.

Η λήψη συγκατάθεσης από τους γονείς είναι υποχρεωτική για όλα τα ανήλικα άτομα είτε αυτά συμμετέχουν ως καθοδηγούμενοι/ες είτε ως καθοδηγητές/ήτριες στο εν λόγω πρόγραμμα και αφορά:

- Τη συνολική συμμετοχή των παιδιών τους στο πρόγραμμα καθοδήγησης.
- Τη συλλογή δεδομένων και τη χρήση τους (σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ).
  - o Ο φορέας υλοποίησης οφείλει να αναφέρει τι είδους δεδομένα πρόκειται να συλλέξει και πώς σκοπεύει να τα διαχειριστεί.

- Ο φορέας υλοποίησης οφείλει να είναι προετοιμασμένος να απαντήσει σε ερωτήσεις που σχετίζονται με την αναγκαιότητα της συλλογής συγκεκριμένων δεδομένων.
- Τη λήψη φωτογραφιών ή τη βιντεοσκόπηση (σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ).
  - Η λήψη φωτογραφιών για ερευνητικούς σκοπούς εμπίπτει σε διαφορετική κατηγορία και οι γονείς δικαιούνται να γνωρίζουν για ποιον λόγο μερικές φορές είναι απαραίτητη.
- Τη λήψη φωτογραφιών ή τη βιντεοσκόπηση σε δημόσιους χώρους (σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ).
  - Η δυνατότητα δημοσίευσης φωτογραφιών ή αναπαραγωγής βίντεο (π.χ. στην επίσημη ιστοσελίδα ή στην έκθεση του έργου) είναι εφικτή μόνο εάν δοθεί ρητή συγκατάθεση από τους/τις μαθητές/ήτριες και τους γονείς τους.

Δεν δημοσιεύεται κανένα προσωπικό στοιχείο χωρίς τη ρητή συγκατάθεση των συμμετεχόντων/ουσών (και των γονέων τους) στο πρόγραμμα καθοδήγησης:

- Οι καθοδηγούμενοι/ες μαθητές/ήτριες θα πρέπει να συναινέσουν εγγράφως σχετικά με τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.
- Οι καθοδηγούμενοι/ες μαθητές/ήτριες οφείλουν να έχουν πλήρη επίγνωση των εξής:
  - Σκοπός και περιεχόμενο του προγράμματος καθοδήγησης
  - Προσδοκώμενες δραστηριότητες
  - Χρονική δέσμευση
  - Προσδοκώμενα αποτελέσματα
    - Βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων στο σχολείο
    - Διαπολιτισμική μάθηση
    - Σχολική ένταξη

- Οι καθοδηγούμενοι/ες μαθητές/ήτριες, όπως επίσης και οι καθοδηγητές/ήτριες, οφείλουν να δώσουν τη γραπτή τους συγκατάθεση για τη συλλογή δεδομένων καθώς και τη λήψη και τη χρήση φωτογραφιών/βίντεο.
- Δεν επιτρέπεται η χρήση δεδομένων ή η λήψη/χρήση φωτογραφιών και βίντεο χωρίς τη ρητή συγκατάθεση των γονέων ή/και του/της καθοδηγούμενου/ης μαθητή/ήτριας και των καθοδηγητών/ριών.

5. Συμπέρασμα

Η γονεϊκή εμπλοκή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη ζωή του παιδιού εντός και εκτός του σχολείου. Αποτελεί επίσης έναν τρόπο μέσω του οποίου οι γονείς αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στην εκπαίδευση των παιδιών τους. Στις μέρες μας, η εμπλοκή όλων των γονέων είναι αναγκαία περισσότερο από ποτέ άλλοτε και ειδικά η συμμετοχή των γονέων μεταναστών/προσφύγων και των παιδιών τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στο παρόν έγγραφο, παρουσιάστηκαν πληροφορίες σχετικά με τον ορισμό της γονεϊκής εμπλοκής, τη σημασία που έχει στην εκπαίδευση των παιδιών και ορισμένα από τα εμπόδια που δυσκολεύουν τους γονείς ΥΤΧ να εμπλακούν περισσότερο σε αυτή τη διαδικασία. Έπειτα, προτάθηκαν γενικές και ειδικές κατευθυντήριες οδηγίες για τον σχεδιασμό μίας σχολικής πολιτικής που θα μπορούσε να συμβάλει στην ενίσχυση της εμπλοκής γονέων ΥΤΧ στην εκπαίδευση σε συνδυασμό με την Πλατφόρμα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης που εκπονήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου IntegratEd.

Η εμπλοκή των γονέων στα σχολικά δρώμενα μπορεί να λάβει διάφορες μορφές αλλά ο βαθμός εμπλοκής τους δεν θα πρέπει να υπολογίζεται με βάση τη συχνότητα προσέλευσής τους στις συναντήσεις που οργανώνει το σχολείο. Αν και ίσως να είναι πιο εύκολο για τα σχολεία να διατηρήσουν τις σχέσεις τους με τους γονείς των μαθητών/ριών με αυτό τον τρόπο, καλό θα ήταν να αναζητήσουν και άλλες μορφές επικοινωνίας. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να καθιερώσουν μία τακτική ανταλλαγή πληροφοριών με τους γονείς με τη βοήθεια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (social media), των μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mails), των τηλεφωνικών κλήσεων ή ακόμη με επισκέψεις στο σπίτι των γονέων του/της μαθητή/ήτριας που θα βοηθούσαν τους/τις εκπαιδευτικούς ή/και το υπόλοιπο σχολικό προσωπικό να κατανοήσουν καλύτερα την οικογενειακή κατάσταση κάθε παιδιού.

Η εμπλοκή των γονέων στη μάθηση των παιδιών τους μπορεί να εκφραστεί με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους, όπως π.χ. δείχνοντας πραγματικό ενδιαφέρον για το τι συμβαίνει στο σχολείο, διαμορφώνοντας ένα ήρεμο περιβάλλον μελέτης στο σπίτι, πηγαίνοντας με τα παιδιά στη δημοτική

βιβλιοθήκη, ενθαρρύνοντάς τα να επικοινωνούν με τους/τις συμμαθητές/ήτριές τους, ενισχύοντας τη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές δραστηριότητες, προσφέροντάς τους υγιεινή διατροφή και καθαρά ρούχα κτλ. Όλες αυτές οι προσπάθειες θα πρέπει να αναγνωρίζονται ως μία σπουδαία συμβολή των γονέων στην ευημερία των παιδιών τους και τη μετέπειτα πορεία τους στη ζωή. Από την άλλη πλευρά, τα σχολεία που σχεδιάζουν και εφαρμόζουν μία πολιτική με στόχο την αύξηση της εμπλοκής των γονέων των μαθητών/ριών ΥΤΧ κάνουν ένα γενναίο βήμα μπροστά, καθώς συμβάλλουν στην πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων των παιδιών αυτών και παράλληλα δημιουργούν πολυάριθμες ευκαιρίες προς όφελός τους στο υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα.

Για να εξασφαλιστεί μακροχρόνια και βιώσιμη επιτυχία κρίνεται απαραίτητη η συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων μέσω της ανάπτυξης μίας προσέγγισης του σχολείου ως συνόλου (whole-school-approach) σύμφωνα με την οποία όλα τα εμπλεκόμενα μέρη συμμετέχουν στην εφαρμογή μεμονωμένων μέτρων για τη διασφάλιση των αρχών της συνοικειοποίησης και της κοινής ευθύνης.

INTEGRATED

A Learning Space For Everyone

Funded by the Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF) of the European Union

This publication has been produced with the financial support of the Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF) of the European Union. The content of this publication, represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.